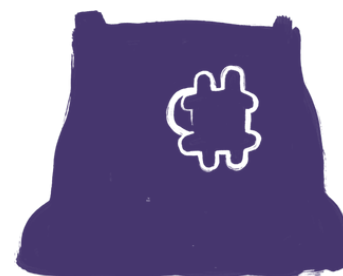

Ako funguje EÚ? Jednoducho a bez ideológie

Jedna inštitúcia navrhuje (Komisia), dve schvaľujú (parlament a členské vlády v Rade). Slovensko má pätnásť poslancov, jedného komisára a v kľúčových veciach veto.

Väčšina sporov o „Brusel“ sa vedie bez znalosti toho, ako tá mašina vlastne funguje. Pritom sa dá vysvetliť na jednej strane – bez ideológie, aj s tým, čo na nej škripe.

Traja hráči

Európska komisia je úradnícka exekutíva: jediná smie navrhovať európske zákony a stráži, či štáty dodržiavajú tie platné. Každá krajina v nej má jedného člena – slovenského komisára – ktorý však slúži celku, nie Bratislave.

Európsky parlament je hlas občanov: 720 poslancov volených priamo, z toho 15 slovenských. Bez jeho súhlasu neprejde takmer žiadny zákon.

Rada je hlas vlád: podľa témy v nej sedia ministri členských štátov. To je miesto, kde „Slovensko“ naozaj hlasuje – a kde sa európske rozhodnutia rodia alebo zomierajú.

Ako sa rodí pravidlo

Cesta každého európskeho pravidla vyzerá rovnako: Komisia predloží návrh, parlament a Rada ho – často v niekoľkých kolách – menia a musia sa zhodnúť na spoločnom texte. Až potom platí. Nič také ako „Brusel rozhodol cez noc“ neexistuje; každá smernica, ktorá vás hnevá, prešla hlasovaním vlád vrátane slovenskej a poslancov vrátane slovenských. Iná vec je, že sa to deje ďaleko a málokto to sleduje – to je skutočný, poctivo priznaný problém európskej demokracie.

Kde platí veto a kde väčšina

V bežnej legislatíve – trh, životné prostredie, doprava – sa v Rade hlasuje kvalifikovanou väčšinou:

návrh potrebuje 55 % štátov zastupujúcich 65 % obyvateľov Únie. Slovensko tam môže byť prehlasované; rovnako však vie s pár partnermi tvoriť blokačnú menšinu.

V najcitlivejších oblastiach – dane, zahraničná politika, rozširovanie, rozpočtový rámec – platí jednomyselnosť. Tam má Slovensko veto ako každý iný člen; a tam Únia býva najpomalšia, lebo dvadsaťsedem hlasov sa zhoduje ťažko. Nie je náhoda, že práve o týchto vetách sa vedie celá debata o budúcnosti Európy.

Kde je v tom Slovensko

Počtami malý hráč, postavením nie: pätnásť poslancov (na obyvateľa viac váhy než Nemecko), jeden komisár, plný hlas v Rade, veto v kľúčových témach – a k tomu euro a Schengen, teda členstvo v najhlbších vrstvách integrácie. Malé krajiny v Únii historicky vyhrávajú prípravou a koalíciami, nie krikom; kto chodí na rokovania s napísanou pozíciou a spojencami, rozhoduje viac, než by mu vyšlo z aritmetiky.

Takže keď nabudúce padne veta „o všetkom rozhoduje Brusel“, máte k dispozícii presnejšiu verziu: o všetkom rozhodujú vlády a poslanci, ktorých sme si zvolili – len pri stole, ktorý stojí ďaleko a ku ktorému sa oplatí sadnúť si pripravený.

Všetky otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kto v EÚ navrhuje zákony?

Európska komisia – jediná má právo predkladať návrhy. Schvaľujú ich ale iní: priamo volený Európsky parlament a Rada, v ktorej sedia ministri členských vlád. Komisia sama osebe nič neprehlasuje.

Môže byť Slovensko prehlasované?

V bežnej legislatíve áno – platí kvalifikovaná väčšina: 55 % štátov zastupujúcich 65 % obyvateľov. V daniach, zahraničnej politike či rozširovaní však platí jednomyselnosť a slovenské veto.

Koľko má Slovensko europoslancov?

Pätnásť zo 720. Znie to málo, ale prepočítané na obyvateľa má slovenský hlas väčšiu váhu než nemecký – menšie krajiny sú v parlamente nadreprezentované zámerne.

Kto je „náš človek“ v Bruseli?

Každá krajina vrátane Slovenska má jedného člena Európskej komisie; komisár však skladá sľub, že bude hájiť európsky záujem, nie národný. Národné záujmy háji vláda v Rade a poslanci v parlamente.

Prečo je to celé také zložité?

Lebo je to kompromis medzi federáciou a klubom štátov: každé pravidlo musí prejsť cez občanov (parlament) aj cez vlády (Rada). Zložitosť je daň za to, že nikto nechcel dať centru priamu moc.

ZDROJE

- Zmluvy EÚ (ZEÚ/ZFEÚ): riadny legislatívny postup, hlasovanie v Rade
- Európsky parlament: rozdelenie mandátov (SK 15/720)
- Pravidlá kvalifikovanej väčšiny (55 % štátov / 65 % obyvateľov)
- Zoznam oblastí s jednomyselnosťou (dane, SZBP, rozširovanie, rozpočtový rámec)